

Izlaganje prvog potpredsednika Vlade Srbije i ministra spoljnih poslova Ivice Dačića na otvaranju Šeste beogradske NATO nedelje:

„Uvažene dame i gospodo,

Čast mi je i zadovoljstvo što sa ostalim govornicima otvaram skup i želim, na samom početku, da zahvalim Centru za evroatlantske studije i gospođi Milić na ljubaznom pozivu, kao i Odeljenju za javnu diplomatiju Sekretarijata NATO-a i Ambasadi SAD-a u Beogradu, koji su podržali održavanje ovog skupa.

„NATO nedelja" već šest godina pruža mogućnost za otvorenu i korisnu raspravu o mnogim spoljopolitičkim i bezbednosnim pitanjima od interesa kako za Srbiju, tako i za region i šire okruženje. Naravno, pitanja odnosa Srbije sa NATO-om i opšteg stanja bezbednosti na Zapadnom Balkanu veoma su značajna, te smatram da je ovo još jedna dobra prilika da se osvetli suština partnerske saradnje Srbije i NATO-a, njeni dosadašnji rezultati, kao i buduće aktivnosti usmerene ka unapređenju regionalne stabilnosti i održanju trajnog mira.

Svesni smo da su odnosi Srbije i NATO-a delikatni, opterećeni nasleđem iz prošlosti, bombardovanjem tadašnje SR Jugoslavije, bez ovlašćenja Saveta bezbednosti, uz civilne žrtve i ogromna materijalna razaranja. O tome imamo različita gledišta i to je realnost. Istovremeno, želim da naglasim, imamo odgovornost i obavezu da zajedničkim naporom obezbedimo trajnu stabilnost regiona, što je preduslov da bude ekonomski i na svaki drugi način prosperitetan za sve koji u njemu žive.

Odgovornost je na svim stranama: Srbiji, kao partneru NATO-a, njenim susedima koji su ili članice ili aspiranti za članstvo u Alijansi, najmoćnijim zemljama NATO-a, kao i Alijansi kao celini, koja je prisutna u regionu i ima niz obaveza uspostavljenih od strane UN-a u očuvanja mira, bezbednosti i stabilnosti. To se naravno odnosi na Kosovo i Metohiju i ispunjenje mandata iz Rezolucije SB UN 1244. Kao odgovoran i predvidiv partner, Srbija ispunjava svoje obaveze, postupa u skladu sa postignutim dogovorima i, kao izvoznik regionalne bezbednosti, daje i davaće pun doprinos zajedničkom cilju. Zato sa punim pravom očekujemo da i drugi akteri to čine u istoj meri.

Odnosi Srbije i NATO-a su zasnovani na jasnim premisama – partnerska saradnja na

osnovama politike vojne neutralnosti, bez nastojanja Srbije za članstvom u Alijansi, ali istovremeno otvorenost da se dijalog, kao i praktična saradnja sa NATO-om unapređuju u postojećim okvirima. Upravo takva saradnja je vidno napredovala poslednjih godina, čemu posebno doprinose kontinuirani i česti susreti predsednika Vučića i generalnog sekretara Stoltenberga, kroz redovne godišnje posete i kontakte na međunarodnim skupovima. Podsećam vas da je generalni sekretar Stoltenberg početkom oktobra prisustvovao otvaranju vežbe „Srbija 2018“, najveće do sada organizovane vežbe NATO-a u oblasti vanrednih situacija, sa oko 2.000 učesnika (od čega gotovo polovina iz inostranstva) iz 40 zemalja i zajedno sa predsednikom Vučićem, učestvovao i na Beogradskom bezbednosnom forumu.

Podsećam vas da je Srbija u oktobru bila i domaćin komandno-štabne vežbe - „Regeks 2018“, podržane računarskim simulacijama, na kojoj su učestvovali predstavnici oružanih snaga NATO država i članica partnerskih programa, a pošto smo ovogodišnji predsedavajući Upravljačke grupe za razmatranje bezbednosnih pitanja Jugoistočne Evrope, istog meseca ugostili smo predstavnike članica NATO-a, partnerskih država iz regiona Zapadnog Balkana, kao i zapadnoevropskih partnera NATO-a. Sve to još jednom potvrđuje stepen intenziteta naše saradnje i posvećenost zajedničkim ciljevima.

Dame i gospodo,

Srbija je opredeljena za dalji razvoj saradnje sa Alijansom, kao i sa članicama i partnerima na bilateralnoj osnovi, što predstavlja dve strane iste medalje. To uspešno činimo od pristupanja NATO Programu Partnerstvo za mir 2006, u okviru kojeg realizujemo projekte u oblasti reforme i modernizacije oružanih snaga, unapređenja kapaciteta i postizanja interoperabilnosti, što smatramo izuzetno važnim za izgradnju kapaciteta za učešće u mirovnim misijama i operacijama. Nakon uspešno okončanog prvog ciklusa Individualnog akcionog plana partnerstva (IPAP), usvojenog 2015, što je najviši oblik partnerske saradnje za državu bez aspiracija ka članstvu u NATO-u, u toku je rad na pripremi novog ciklusa IPAP, za naredni dvogodišnji period.

U sklopu svih ovih aktivnosti partnerske saradnje, politika vojne neutralnosti Srbije ni u jednom momentu se ne dovodi u pitanje – to ostaje naša jasna, temeljna i prepoznatljiva pozicija koju Alijansa, njeni članovi i partneri, kao i druge zemlje u potpunosti poštuju. Takođe, i mi uvažavamo opredeljenje naših suseda i drugih zemalja za članstvo u NATO-u, ili u drugim vojnim savezima. U tom smislu, očekujemo razumevanje za našu saradnju sa zemljama koje nisu članice NATO-a, a koja je zasnovana na istim principima svestrane saradnje, uz vođenje politike vojne neutralnosti. Naše aktivnosti, sadržina saradnje, uključujući vojne i druge vežbe sa zemljama koje nisu članice NATO-a, nisu na štetu naših odnosa sa NATO-om i državama članicama i obrnuto.

Broj vežbi koje imamo određen je našim neposrednim interesom za saradnjom u određenom pitanju, a radi unapređenja kapaciteta oružanih snaga u pojedinim oblastima. Broj vojnih vežbi realizovanih sa NATO-om ili njenim članicama je veći od broja vežbi sa drugim zemljama, što je logično, budući da smo okruženi članovima ili aspirantima ka članstvu u Alijansi, da smo prirodno upućeni jedni na druge, kao i da zbog učešća u međunarodnim misijama i operacijama (gde u najvećem broju učestvuju zemlje članice NATO-a i partneri) i zbog postizanja

inteooperabilnosti za ove vežbe imamo poseban interes.

Uveren sam da i NATO deli naš stav o zajedničkom interesu za očuvanjem mira i stabilnosti u regionu. Od Alijanse očekujemo da sa razumevanjem sagledava i podržava naše prioritete, što se naročito odnosi na Kosovo i Metohiju, pošto je situacija u Pokrajini za Srbiju glavni bezbednosni izazov. Smatramo da samo kompromisno rešenje može obezbediti trajni mir i stabilnost. Ne postoji nijedan razlog da nešto što dve strane ocene prihvatljivim ne bude prihvatljivo za bilo koju treću stranu. Uvereni smo da svaki dogovor u rešavanju otvorenih pitanja podsticajno deluje na održavanje mira i stabilnosti u regionu.

KFOR, kao jedina legalna i legitimna vojna formacija u Pokrajini, bitan je garant sprovođenja Briselskog sporazuma i praktično jedini garant bezbednosti i opstanka Srba, njihove imovine, verske i kulturne baštine na Kosovu i Metohiji. Zato je za nas izuzetno bitno da se mandat KFOR-a realizuje u skladu sa Rezolucijom SB UN 1244 i Vojno-tehničkim sporazumom, da KFOR ostane u nesmanjenom sastavu na KiM i da u svojim aktivnostima bude statusno neutralan. Veoma cenimo opredeljenje NATO-a da se nivo i brojnost snaga KFOR-a procenjuje u zavisnosti od situacije na terenu, a ne na osnovu unapred određenih rokova.

Srbija se snažno protivi transformaciji tzv. „Kosovskih bezbednosnih snaga“ u tzv. „Vojsku Kosova“, jer bi se time kršila Rezolucija SB UN 1244 i ugrožavala regionalna i šira stabilnost. Najnoviji razvoj događaja pokazuje da vlasti u Prištini očigledno ne odustaju od formiranja oružanih snaga, bez obzira što ih formalno tako ne definišu i ponovo preduzimaju već ranije viđene jednostrane poteze, koji, ponavljam, predstavljaju glavni uzrok ne samo zastoja u dijalogu, već i potencijal za nestabilnost ili još gore tenzije i sukobe. Stoga, veoma smo cenili čvrst stav NATO-a izražen pri ranijim najavama Prištine o jednostranom sprovođenju ove transformacije i očekujemo da i ovog puta NATO bude jasan i beskompromisan u protivljenju, ne samo u komunikaciji sa Prištinom, već i u široj javnosti. Samo takva poruka može biti delotvorna u zaustavljanju provokativnih i krajnje opasnih poteza Prištine.

Za nas su veoma važne garancije da tzv. „Kosovske bezbednosne snage“ i druge naoružane formacije, sastavljene od Albanaca, ne mogu da ulaze na sever Pokrajine bez saglasnosti komandanta KFOR-a i lidera Srba na severu. Nažalost, često smo svedoci da takve formacije odlaze na sever u dominantno srpske sredine, što je uvek bio potez koji sa sobom nosi potencijal da eskalira u razmerama koje se ne mogu kontrolisati. Zato očekujemo da NATO/KFOR deluje preventivno u cilju sprečavanja takvih akcija na severu KiM, jer za to ima mandat. U takvim situacijama, očekujemo da međunarodni faktori jasno osude nepoštovanje dogovora i jasno ukažu ko je strana koja krši dogovore, a ne da se poziva na uzdržanost svih strana, jer se time ohrabruje onaj ko upravo krši dogovore.

Dame i gospodo,

Želim i ovom prilikom da istaknem važnost činjenice da se ne može živeti u prošlosti i da je, radi sveopšteg prosperiteta, potrebno udruženo raditi kako bi zajednička budućnost bila bolja i prosperitetnija.

Jasno je da odnosi Srbije i Alijanse i dalje nose ogroman teret prošlosti i da je većini naših

građana, kada se spomene NATO, još uvek bombardovanje prva asocijacija. Mnogi u Srbiji su izgubili svoje bližnje i zato je izuzetno važno što je gospodin Stoltenberg u više prilika izrazio žaljenje zbog civilnih žrtava bombardovanja i saučešće porodicama nastradalih. Do njega, to nije učinio niko od generalnih sekretara NATO-a.

Na pitanje šta NATO može da učini da bi se poboljšala slika o Alijansi u javnom mnjenju Srbije – odgovor je jednostavan. Tome bi značajno doprineo svaki potez NATO-a, koji bi se reflektovao u podršci spoljnopolitičkim ciljevima Srbije, jasnom upozorenju da su nedopustivi bilo kakvi jednostrani potezi, protivljenju transformaciji „KBS”, pomoći u očuvanju našeg kulturnog nasleđa na KiM, obnavljanju infrastrukture uništene NATO bombardovanjem ili izgradnji nove i slično.

Naglašavam – i važno je da naš narod to zna - naš zadatak u Ministarstvu spoljnih poslova i drugim institucijama je da javnom mnjenju u Srbiji objasnimo suštinu saradnje Srbije sa Alijansom, koje su koristi za građane Srbije i na koji način ona doprinosi boljoj spoljnopolitičkoj poziciji Srbije. Upravo zato sam i ja danas ovde, zajedno sa kolegama iz MSP koji će učestvovati u radu panela sa predstavnicima drugih institucija i gostima iz inostranstva. Time želimo da pokažemo da je državna politika transparentna i razumljiva, da ništa ne krijemo i da je sve dostupno javnosti.

Na kraju, ostaje mi da vam svima poželim srećan rad i plodonosne diskusije tokom ovog skupa.

Hvala na pažnji!"